ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Ιουνίου 2000 *

Στην υπόθεση C-154/99 P,

Corrado Politi, πρώην έκτακτος υπάλληλος του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως, κάτοικος Τορίνου (Ιταλία), εκπροσωπούμενος από τους J.-N. Louis, F. Parmentier και V. Peere, δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τη Société de gestion fiduciaire, boîte postale 585,

αναιρεσείων,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 9 Φεβρουαρίου 1999 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεύτερο τμήμα) στην υπόθεση T-124/98, Politi κατά Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως (Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-9 και II-29) και με την οποία ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι το

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως, εκπροσωπούμενο από τον B. Wägenbaur, δικηγόρο Αμβούργου, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C.

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Centre Wagner, Kirchberg,

καθού πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward, πρόεδρο τμήματος, P. J. G. Kapteyn, A. La Pergola, H. Ragnemalm και M. Wathelet (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Φεβρουαρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 26 Απριλίου 1999, ο C. Politi άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ και των αντιστοίχων διατάξεων των Οργανισμών ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της διατάξεως του Πρωτοδικείου της 9ης Φεβρουαρίου 1999, Τ-124/98, Politi

κατά Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως (Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-9 και II-29, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη διάταξη), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτη την προσφυγή του με την οποία σκοπούσε την ακύρωση, αφενός, της αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως (στο εξής: Ίδρυμα), της 16ης Σεπτεμβρίου 1997, περί καταρτίσεως της οριστικής εκθέσεως αξιολογήσεως, και, αφετέρου, της αποφάσεως του Ιδρύματος της 30ής Σεπτεμβρίου 1997, περί μη ανανεώσεως της συμβάσεώς του.

Τα πραγματικά περιστατικά

2 Από την αναιρεσιβαλλομένη διάταξη προκύπτει ότι:

«1 Από την 1η Δεκεμβρίου 1994, ο προσφεύγων είχε προσληφθεί στο [Ίδρυμα] (...) ως έκτακτος υπάλληλος, καταταγείς στον βαθμό Α 4.

2 Η σύμβαση προσλήψεως συνάφθηκε για διάρκεια τριών ετών, ήτοι μέχρι τις 30 Νοεμβρίου 1997. Σύμφωνα με το άρθρο 4, η σύμβαση μπορούσε να ανανεωθεί υπό τους όρους του άρθρου 8, τελευταίο εδάφιο, του καθεστώτος που εφαρμόζεται στο λοιπό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3 Στις 16 Σεπτεμβρίου 1997, ο διευθυντής του Ιδρύματος υπέγραψε την οριστική έκθεση αξιολογήσεως του προσφεύγοντος σχετικά με την περίοδο από τον Απρίλιο 1996 μέχρι τον Απρίλιο 1997.

4 Με έγγραφο της 30ής Σεπτεμβρίου 1997, ο διευθυντής του Ιδρύματος υπενθύμισε στον προσφεύγοντα ότι η σύμβασή του θα έληγε στις 30 Νοεμβρίου 1997 και τον πληροφόρησε ότι δεν θα ανανεωθεί. Ο προσφεύγων παρέλαβε το έγγραφο αυτό την 1η Οκτωβρίου 1997.

5 Στις 5 Νοεμβρίου 1997, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος απηύθυνε έγγραφο στον διευθυντή του Ιδρύματος, καταγγέλλοντας τις παρατυπίες της οριστικής εκθέσεως αξιολογήσεως και της αποφάσεως περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως του πελάτη του.

6 Με έγγραφο της 18ης Νοεμβρίου 1997, κατόπιν αιτήσεως του διευθυντή του Ιδρύματος, ο εκπρόσωπος του Ιδρύματος απέρριψε τους λόγους και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν με το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997.

7 Στις 31 Δεκεμβρίου 1997, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος υπέβαλε διοικητική ένσταση, ασκηθείσα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 90, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ). Ο δικηγόρος του προσφεύγοντος ζητούσε από τον διευθυντή του Ιδρύματος να ανακαλέσει, αφενός, την απόφαση περί καταρτίσεως της οριστικής εκθέσεως αξιολογήσεως, και, αφετέρου, την απόφαση περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως του πελάτη του.

8 Στο τελευταίο αυτό έγγραφο δεν δόθηκε απάντηση.

9 Υπό τις συνθήκες αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Αυγούστου 1998, ο προσφεύγων άσκησε την παρούσα

προσφυγή ζητώντας την ακύρωση, αφενός, της από 16 Σεπτεμβρίου 1997 αποφάσεως περί καταρτίσεως της οριστικής εκθέσεως αξιολογήσεως, και, αφετέρου, της από 30 Σεπτεμβρίου 1997 αποφάσεως περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως του προσφεύγοντος.

10 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Οκτωβρίου 1998, το Ίδρυμα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας, προέβαλε ένσταση απαραδέκτου (...)».

Η αναιρεσιβαλλομένη διάταξη

3 Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η προσφυγή είχε ασκηθεί εκπροθέσμως και, ως εκ τούτου, είναι απαράδεκτη για τους ακόλουθους λόγους:

«29 Συνιστά διοικητική ένσταση, υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, το έγγραφο με το οποίο ένας μόνιμος ή έκτακτος υπάλληλος, χωρίς να ζητεί ρητά την ανάκληση αποφάσεως, επιδιώκει σαφώς τον φιλικό διακανονισμό των αιτιάσεών του ή το οποίο εκφράζει σαφώς τη βούληση του προσφεύγοντος να αμφισβητήσει την απόφαση που τον βλάπτει (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση Κοτζώνης κατά ΟΚΕ, σκέψη 21, και τη διάταξη Hogan κατά Κοινοβουλίου, προαναφερθείσες).

30 Εν προκειμένω, με το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος κατήγγειλε σαφώς τις, κατά την άποψή του, παρατυπίες της οριστικής εκθέσεως αξιολογήσεως και της αποφάσεως της 30ής Σεπτεμβρίου 1997.

(...)

32 Ο δικηγόρος του προσφεύγοντος δεν ζητούσε μόνον φιλικό διακανονισμό της διαφοράς που είχε με το Ίδρυμα, αλλά περαιτέρω καλούσε ρητώς τον διευθυντή του Ιδρύματος να ανακαλέσει, εντός δύο εβδομάδων, την απόφαση περί μη ανανεώσεως και να εκδώσει νέα απόφαση περί ανανεώσεως της συμβάσεως του εκτάκτου υπαλλήλου.

33 Συνεπώς, όπως υποστηρίζει το Ίδρυμα, το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997 πρέπει να χαρακτηριστεί ως "διοικητική ένσταση" υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ.

34 Το γεγονός ότι, με το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος επισήμανε ότι, αν το Ίδρυμα δεν ικανοποιούσε τον πελάτη του, θα ήταν αναγκασμένος να υποβάλει διοικητική ένσταση, και ότι, στο συνοδευτικό έγγραφο του σημειώματός του με τίτλο "διοικητική ένσταση" της 31ης Δεκεμβρίου 1997, επισημαίνεται ότι, "στην υποθετική περίπτωση που [το] έγγραφο [της 5ης Νοεμβρίου 1997] αντιμετωπιστεί ως διοικητική ένσταση υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, το παρόν πρέπει να θεωρηθεί ως παραίτηση", δεν μπορεί να τροποποιήσει τον λόγο αυτό.

35 Πράγματι, όπως αναφέρθηκε, αφενός, ο ακριβής νομικός χαρακτηρισμός ενός εγγράφου ή ενός υπηρεσιακού σημειώματος εμπίπτει αποκλειστικώς στην εκτίμηση του Πρωτοδικείου και δεν εξαρτάται από τη βούληση των διαδίκων και, αφετέρου, οι προθεσμίες υποβολής διοικητικής ενστάσεως και ασκήσεως προσφυγής είναι δημοσίας τάξεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, με απλή δήλωση "παραιτήσεως", ο προσφεύγων δεν μπορεί να κινήσει εκ νέου τις υποχρεωτικές προθεσμίες που προβλέπονται από τον ΚΥΚ.

36 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν χρειάζεται να καθοριστεί εάν το έγγραφο που απηύθυνε στις 18 Νοεμβρίου 1997 ο εκπρόσωπος του Ιδρύματος, επ' ονόματι του διευθυντή του Ιδρύματος, μπορεί να συνιστά απάντηση στη διοικητική ένσταση, υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ.

37 Πράγματι, αν επρόκειτο περί αυτού, η προσφυγή έπρεπε να ασκηθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου εντός τρίμηνης προθεσμίας από της κοινοποιήσεως της απαντήσεως αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 91, παράγραφος 3, πρώτη περίπτωση, του ΚΥΚ. Λαμβανομένων υπόψη των εφαρμοστέων εν προκειμένω προθεσμιών λόγω αποστάσεως, η προσφυγή έπρεπε επομένως να ασκηθεί το αργότερο μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 1998.

38 Αν, αντιθέτως, το έγγραφο του εκπροσώπου του Ιδρύματος δεν χαρακτηριστεί ως απάντηση στη διοικητική ένσταση, υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, η διοικητική ένσταση πρέπει να θεωρηθεί ως έχουσα αποτελέσει το αντικείμενο σαφούς απορριπτικής απαντήσεως κατά την πάροδο της τετράμηνης προθεσμίας από την ημέρα ασκήσεως της διοικητικής ενστάσεως, στις 5 Νοεμβρίου 1997, σύμφωνα με το άρθρο 90, παράγραφος 2, τελευταίο εδάφιο, του ΚΥΚ, ήτοι στις 5 Μαρτίου 1998. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 91, παράγραφος 3, δεύτερη περίπτωση, του ΚΥΚ, ο προσφεύγων έπρεπε λοιπόν να ασκήσει προσφυγή εντός τριών μηνών από της σαφούς αυτής απορρίψεως. Λαμβανομένων υπόψη των εφαρμοστέων εν προκειμένω προθεσμιών λόγω αποστάσεως, η προσφυγή έπρεπε επομένως να ασκηθεί το αργότερο στις 15 Ιουνίου 1998.

39 Βεβαίως, από την προαναφερθείσα απόφαση Dricot κ.λπ. κατά Επιτροπής, που προέβαλε ο προσφεύγων, προκύπτει ότι ένας λόγος που περιλαμβάνεται στη διοικητική ένσταση μπορεί να αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας με πρόσθετα υπηρεσιακά σημειώματα, υπό την προϋπόθεση ότι η περιλαμβανόμενη σ' αυτά επίκριση στηρίζεται στην ίδια αιτιολογία με τους προβαλλόμενους στην αρχική διοικητική ένσταση ισχυρισμούς. Εν προκειμένω, το έγγραφο της 31ης Δεκεμβρίου 1997, καθόσον επαναλαμβάνει ορισμένους από τους αρχικώς διατυπωθέντες με τη διοικητική ένσταση της 5ης Νοεμβρίου 1997 ισχυρισμούς, συνιστά τέτοιο πρόσθετο υπηρεσιακό σημείωμα.

40 Πάντως, εξ αυτών δεν μπορεί να συναχθεί ότι η κατάθεση τέτοιων υπηρεσιακών σημειωμάτων, ακόμη και αν υποτεθεί ότι πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της τρίμηνης προθεσμίας από της κοινοποιήσεως της βλαπτικής πράξεως και εν τη απουσία σαφούς απαντήσεως στη διοικητική ένσταση, κινεί εκ νέου τις καταστατικές προθεσμίες. Πράγματι, καθώς προκύπτει από τη σαφή διατύπωση του άρθρου 91, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, η ημερομηνία ασκήσεως της διοικητικής ενστάσεως κινεί την προθεσμία εντός της οποίας η

ΑΔΑ πρέπει να κοινοποιήσει την απάντησή της στη διοικητική ένσταση. Εξάλλου, στην υπόθεση Dricot κ.λπ. κατά Επιτροπής, η προσφυγή είχε κατατεθεί εντός των καταστατικών προθεσμιών, υπολογιζομένων από τη διοικητική ένσταση και όχι από τα υπηρεσιακά σημειώματα.»

Η αίτηση αναιρέσεως

4 Με την αίτηση αναιρέσεως ο αναιρεσείων προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι μείωσε παρανόμως τις προθεσμίες που τάσσονται για την άσκηση υποβολής διοικητικών ενστάσεων και ασκήσεως προσφυγών, των άρθρων 90 και 91 του ΚΥΚ, και έθιξε τα δικαιώματα άμυνας χαρακτηρίζοντας εσφαλμένως ως διοικητική ένσταση το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997 που απηύθυνε ο δικηγόρος του αναιρεσείοντος στο Ίδρυμα (σκέψη 33 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως) και ως «πρόσθετο υπηρεσιακό σημείωμα» συμπληρώνον τη διοικητική ένσταση (σκέψη 39 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως) το έγγραφο της 31ης Δεκεμβρίου 1997, το οποίο επίσης απηύθυνε ο δικηγόρος του στο Ίδρυμα.

5 Σύμφωνα με τον αναιρεσείοντα, από τη διατύπωση του εγγράφου της 5ης Νοεμβρίου 1997 προκύπτει σαφώς ότι δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως διοικητική ένσταση, καθόσον, επιπροσθέτως, ο δικηγόρος του δεν είχε λάβει εντολή στο στάδιο αυτό για να υποβάλει τέτοιο έγγραφο ούτε για να λάβει απάντηση στην προβαλλόμενη διοικητική ένσταση. Το έγγραφο αυτό συνιστά άτυπο διάβημα, το οποίο γίνεται σε ένα πλαίσιο φιλικού διακανονισμού, πριν αρχίσει να κινείται η προ της ασκήσεως προσφυγής διαδικασία. Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο έπρεπε να χαρακτηρίσει ως διοικητική ένσταση το έγγραφο της 31ης Δεκεμβρίου 1997. Το έγγραφο αυτό, το οποίο κατατέθηκε εμπροθέσμως, θα κινούσε την τετράμηνη προθεσμία που χορηγείται στο Ίδρυμα για να απαντήσει επ' αυτού, μετά δε την πάροδο της προθεσμίας αυτής θα υπολογιζόταν η τρίμηνη προθεσμία για την ενώπιον του Πρωτοδικείου άσκηση προσφυγής. Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφυγή του προσφεύγοντος ασκήθηκε εμπροθέσμως, οπότε ήταν παραδεκτή.

6 Με το υπόμνημα απαντήσεως, ο αναιρεσείων προσέθεσε, επικουρικώς, ότι, μολονότι το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997 ορθώς είχε χαρακτηριστεί ως διοικητική ένσταση, έπρεπε συνεπώς να θεωρηθεί ως ανακληθέν και αντικατασταθέν με τη διοικητική ένσταση της 31ης Δεκεμβρίου 1997. Παραιτούμενος του εγγράφου αυτού και, στη συνέχεια, υποβάλλοντας εμπρόθεσμα νέα διοικητική ένσταση, ο αναιρεσείων, όχι μόνο δεν κίνησε εκ νέου τις υποχρεωτικές προθεσμίες που προβλέπονται

από τον ΚΥΚ, αλλά άσκησε απλώς το δικαίωμα υποβολής διοικητικής ενστάσεως εντός της ταχθείσας περιόδου διασκέψεως.

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως αναιρέσεως

7 Το Ίδρυμα αμφισβητεί το παραδεκτό της αιτήσεως αναιρέσεως.

8 Οι λόγοι που αντλούνται από τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό των εγγράφων της 5ης Νοεμβρίου και της 31ης Δεκεμβρίου 1997 είναι απαράδεκτοι, καθόσον δεν αντλούνται από καμία παράβαση κανόνα δικαίου, αλλά αμφισβητούν την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών από το Πρωτοδικείο, συγκεκριμένα δε του γεγονότος ότι δεν είχε δοθεί εντολή στον δικηγόρο του αναιρεσείοντος να υποβάλει διοικητική ένσταση ή να λάβει απάντηση σε διοικητική ένσταση και του γεγονότος ότι, στις 5 Νοεμβρίου 1997, ο αναιρεσείων δεν είχε ακόμα αποφασίσει αν θα υποβάλει διοικητική ένσταση.

9 Περαιτέρω, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό του εγγράφου της 5ης Νοεμβρίου 1997, ο αναιρεσείων απλώς επαναλαμβάνει ήδη προβληθέντα ενώπιον του Πρωτοδικείου επιχειρήματα.

10 Ο λόγος που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας είναι επίσης απαράδεκτος, καθόσον δεν επισημαίνει επακριβώς τα επικρινόμενα στοιχεία της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

11 Συναφώς, επιβάλλεται κατ' αρχάς η διαπίστωση ότι με την αίτηση αναιρέσεως αμφισβητούνται οι χαρακτηρισμοί των εγγράφων της 5ης Νοεμβρίου και της

31ης Δεκεμβρίου 1997 στους οποίους προέβη το Πρωτοδικείο, στις σκέψεις 33 και 39 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, καθώς και των συνεπειών τις οποίες συνήγαγε συναφώς ως προς τον υπολογισμό των προθεσμιών που τάσσονται για την υποβολή διοικητικών ενστάσεων και την άσκηση προσφυγών. Πάντως, συνομολογείται ότι ο νομικός χαρακτηρισμός ενός πραγματικού περιστατικού μιας πράξεως, στον οποίο προβαίνει το Πρωτοδικείο, συγκεκριμένα το ζήτημα αν ένα έγγραφο πρέπει να θεωρηθεί ως διοικητική ένσταση υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, είναι νομικό ζήτημα το οποίο μπορεί να τεθεί στο πλαίσιο αναιρέσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1995, C-19/93 P, Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-3319, σκέψη 26).

12 Στη συνέχεια, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό του εγγράφου της 5ης Νοεμβρίου 1997, ο αναιρεσείων επισήμανε σαφώς τις σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως που αμφισβητεί και προέβαλε επιχειρήματα βάσει των οποίων φρονεί ότι η νομική εκτίμηση του Πρωτοδικείου είναι εσφαλμένη. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η αίτηση αναιρέσεως, επί του σημείου αυτού, απλώς αναπαράγει τα προβληθέντα ενώπιον του Πρωτοδικείου επιχειρήματα.

13 Τέλος, όσον αφορά το παραδεκτό του λόγου που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, συνομολογείται ότι με τον λόγο αυτό ο αναιρεσείων επικρίνει τα ίδια στοιχεία της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως με αυτά που αμφισβητούνται με τους λόγους που αντλούνται από τους εσφαλμένους χαρακτηρισμούς των εγγράφων της 5ης Νοεμβρίου και της 31ης Δεκεμβρίου 1997.

14 Συνεπώς, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να κριθεί παραδεκτή.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

15 Εισαγωγικώς, υπενθυμίζεται ότι οι προθεσμίες υποβολής διοικητικής ενστάσεως και ασκήσεως προσφυγής που αφορούν τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ είναι δημοσίας

τάξεως και δεν εναπόκεινται στη διάθεση των μερών και του δικαστή στον οποίο ανήκει να εξακριβώνει, ακόμα και αυτεπαγγέλτως, ότι τηρούνται. Οι προθεσμίες αυτές ανταποκρίνονται στην επιταγή της ασφάλειας δικαίου και στην ανάγκη να αποφεύγεται κάθε αυθαίρετη διάκριση ή μεταχείριση κατά την απονομή της δικαιοσύνης (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 1971, 79/70, Müllers κατά Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 889, σκέψη 18, και της 4ης Φεβρουαρίου 1987, 276/85, Κλαδάκης κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 495, σκέψη 11).

16 Ομοίως, ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 35 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι ο ακριβής νομικός χαρακτηρισμός ενός εγγράφου ή ενός υπηρεσιακού σημειώματος εμπίπτει αποκλειστικώς στην εκτίμηση του δικαστή και δεν εξαρτάται από τη βούληση των διαδίκων, καθόσον είναι απαραίτητο, για να διασφαλιστούν οι σκοποί που επιδιώκουν οι προθεσμίες υποβολής διοικητικής ενστάσεως και ασκήσεως προσφυγής, να καθορίζεται με ασφάλεια, σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια, το γεγονός που αποτελεί την αφετηρία τους.

17 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι συνιστά διοικητική ένσταση, υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, το έγγραφο με το οποίο ένας μόνιμος ή έκτακτος υπάλληλος διαμαρτύρεται με τρόπο σαφή κατά διοικητικού μέτρου που τον βλάπτει (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 31ης Μαΐου 1988, 167/86, Rousseau κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1988, σ. 2705, σκέψη 8). Συναφώς, είναι σημαντικό να δοθεί προσοχή στο περιεχόμενο του εγγράφου παρά στον τύπο του ή στον τίτλο του. Η σκέψη 29 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως εντάσσεται στη συλλογιστική της νομολογίας αυτής.

18 Πάντως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, εν προκειμένω, ότι, με το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997, ο αναιρεσείων, επικουρούμενος από τον δικηγόρο του, «κατήγγειλε σαφώς τις παρατυπίες που, κατά την άποψή του, έφερε η οριστική έκθεση αξιολογήσεως και η απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 1997» και «ζητούσε τον φιλικό διακανονισμό της διαφοράς που είχε με το Ίδρυμα» και, ειδικότερα, την ανάκληση της αποφάσεως περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εκτάκτου υπαλλήλου (σκέψεις 30 και 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, αντιστοίχως).

19 Τα στοιχεία αυτά αρκούν για να χαρακτηριστεί το επίδικο έγγραφο ως διοικητική ένσταση υπό την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ.

20 Το γεγονός ότι το έγγραφο αυτό είχε ως σκοπό να επιτευχθεί φιλικός διακανονισμός δεν μπορεί να μεταβάλει το συμπέρασμα αυτό. Πράγματι, ο συμβιβαστικός χαρακτήρας ενυπάρχει στην προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία. Περαιτέρω, όπως υπογράμμισε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, από το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997 προκύπτει σαφώς ότι ο αναιρεσείων ζητούσε να λάβει ικανοποίηση, δηλαδή την ανάκληση της αποφάσεως περί μη ανανεώσεως και την έκδοση νέας αποφάσεως περί ανανεώσεως της συμβάσεως εκτάκτου υπαλλήλου.

21 Το επιχείρημα ότι ο δικηγόρος του αναιρεσείοντος δεν είχε εξουσία υποβολής διοικητικής ενστάσεως δεν είναι επίσης βάσιμο. Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 39 των προτάσεών του, το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997, ως προς το οποίο ο αναιρεσείων δεν προέβαλε ότι ο δικηγόρος του δεν είχε εξουσία να το συντάξει, πρέπει να χαρακτηριστεί βάσει του περιεχομένου του.

22 Τέλος, όσον αφορά το επικουρικώς προβληθέν επιχείρημα του αναιρεσείοντος ότι παραιτήθηκε της πρώτης διοικητικής ενστάσεως υποκαθιστώντας την με το έγγραφο της 31ης Δεκεμβρίου 1997 το οποίο υποβλήθηκε εμπροθέσμως, αρκεί η υπενθύμιση ότι οι προθεσμίες που θεσπίζονται με τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ είναι δημοσίας τάξεως και δεν επαφίενται ούτε στη διάθεση των μερών ούτε του δικαστή, οπότε ο αναιρεσείων δεν μπορεί να κινήσει εκ νέου την τασσόμενη για την άσκηση προσφυγής προθεσμία υποβάλλοντας νέα διοικητική ένσταση. Συνεπώς, στο μέτρο που το έγγραφο της 5ης Νοεμβρίου 1997 συνιστά διοικητική ένσταση, το δεύτερο έγγραφο δεν μπορεί να είναι διοικητική ένσταση. Το έγγραφο αυτό μπορεί το πολύ να

θεωρηθεί πρόσθετο υπηρεσιακό σημείωμα, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 39 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

23 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, επιβάλλεται η κρίση ότι το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι η προθεσμία προς απάντηση στη διοικητική ένσταση άρχισε στις 5 Νοεμβρίου 1997, σύμφωνα με το άρθρο 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, με συνέπεια ότι η προσφυγή έπρεπε να ασκηθεί το αργότερο στις 15 Ιουνίου 1998, στην υποθετική περίπτωση που το έγγραφο του εκπροσώπου του Ιδρύματος της 18ης Νοεμβρίου 1997 δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως απάντηση στη διοικητική ένσταση, δηλαδή, όπως διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, σε ημερομηνία σαφώς προγενέστερη της καταθέσεως της ενώπιόν του ασκηθείσας προσφυγής.

24 Συνεπώς, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

25 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Σύμφωνα με το άρθρο 70 του εν λόγω κανονισμού, στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους, τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους. Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 122, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, το άρθρο 70 δεν έχει εφαρμογή επί των αναιρέσεων που ασκούν μόνιμοι έκτακτοι υπάλληλοι οργάνου κατά του οργάνου αυτού. Επειδή ο αναιρεσείων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα της παρούσας διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τον C. Politi στα δικαστικά έξοδα.

Edward Kapteyn La Pergola

Ragnemalm Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Ιουνίου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

D. A. O. Edward